

10 Ιουλίου 2022

ΚΥΠΡΟΥ ΚΥΠΡΙΑΝΟΣ: Ο ΠΟΙΜΗΝ Ο ΚΑΛΟΣ. **Παραλληλισμός ιστορικών πηγών και Ευαγγελίου** **για την σκιαγράφιση της αγιότητας του** **Αρχιεπισκόπου Κύπρου Κυπριανού**

Ορθοδοξία / Αγιολογία / Μορφές

Επίσκοπος Λήδρας Επιφάνιος, Καθηγούμενος Ιεράς Μονής Μαχαιρά

Οι ἅγιοί μας Πατέρες πανσόφως ὥρισαν τὴν νυχθήμερον ἀκολουθίαν καὶ ἔγραψαν λεπτομερέστατα τυπικὰ γι' αὐτήν. Σὲ μίαν ἐκ τῶν παραμέτρων αὐτῆς ὥρισαν νὰ ἀναγινώσκειται στὴν Θεία Λειτουργία, ὅταν τυγχάνει ἡ μνήμη τῶν ἱεραρχῶν, ἢ εὐαγγελικὴ περικοπὴ ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην, κεφ.

10, στίχοι 9-16, ως ακολούθως: «Εἶπεν ὁ Κύριος· ἐγὼ εἰμι ἡ θύρα· δι' ἐμοῦ ἐάν τις εἰσέλθῃ, σωθήσεται, καὶ εἰσελεύσεται καὶ ἐξελεύσεται, καὶ νομὴν εὐρήσει. ὁ κλέπτης οὐκ ἔρχεται εἰ μὴ ἵνα κλέψῃ καὶ θύσῃ καὶ ἀπολέσῃ· ἐγὼ ἦλθον ἵνα ζωὴν ἔχωσι καὶ περισσὸν ἔχωσιν. ἐγὼ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός. ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων· ὁ μισθωτὸς δὲ καὶ οὐκ ὢν ποιμὴν, οὗ οὐκ εἰσὶ τὰ πρόβατα ἴδια, θεωρεῖ τὸν λύκον ἐρχόμενον καὶ ἀφήσῃ τὰ πρόβατα καὶ φεύγει· καὶ ὁ λύκος ἀρπάζει αὐτὰ καὶ σκορπίζει τὰ πρόβατα. ὁ δὲ μισθωτὸς φεύγει, ὅτι μισθωτὸς ἐστὶ καὶ οὐ μέλει αὐτῷ περὶ τῶν προβάτων. ἐγὼ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός, καὶ γινώσκω τὰ ἐμὰ καὶ γινώσκομαι ὑπὸ τῶν ἐμῶν, καθὼς γινώσκει με ὁ πατὴρ· κἀγὼ γινώσκω τὸν πατέρα, καὶ τὴν ψυχὴν μου τίθημι ὑπὲρ τῶν προβάτων. καὶ ἄλλα πρόβατα ἔχω, ἃ οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς αὐλῆς ταύτης· κἀκεῖνά με δεῖ ἀγαγεῖν, καὶ τῆς φωνῆς μου ἀκούσουσι, καὶ γενήσεται μία ποίμνη, εἷς ποιμὴν».

Αὐτὴ ἡ εὐαγγελικὴ περικοπὴ σκιαγραφεῖ τέλεια τὸν Ἀρχιεπίσκοπο Κύπρου Κυπριανό, ὁ ὁποῖος συγκαταλέγεται στὸ πλῆθος τῶν ἱεραρχῶν ποὺ μαρτύρησαν στὰ χέρια τῶν ἀλλοθρήσκων, γενόμενοι φάροι φωτεινοὶ γιὰ τὸ ποίμνιό τους. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου Κυπριανὸς εἶναι γνωστὸς ἀνὰ τὸ παγκύπριο καὶ τὸ πανελλήνιο κυρίως γιὰ τὸν μαρτυρικὸ του θάνατο δι' ἀπαγχονισμοῦ καὶ καρατόμησης, κατὰ τὶς βιαιοπραγίες τῶν Τούρκων τὴν 9ῃ Ἰουλίου 1821 στὴν Λευκωσία[2]. Στὸ πρόσωπο τοῦ Κυπριανοῦ, στὸ ποιμαντικὸ του ἔργο καὶ στὴν πατρικὴ του μέριμνα κατὰ τὴν τραχεῖα περίοδο τῆς Τουρκοκρατίας ἔβλεπαν οἱ ὑπόδουλοι Ἕλληνες τῆς Κύπρου τὸν ἀνιδιοτελεῖ ποιμενάρχη, τὸν στοργικὸ πατέρα καὶ πρὸ πάντων τὸν γνήσιο Ὁρθόδοξο Ἕλληνα Χριστιανὸ ποὺ δὲν λογάριεσε τὴν δύναμη τοῦ βάνουσου δυνάστη οὔτε κάμφθηκε ἀπὸ τὴν γλυκύτητα τῆς παρούσας ζωῆς, ἀλλὰ μαρτύρησε Ἰησοῦν Χριστὸν μὲ θάρρος καὶ παρρησία μπροστὰ στὸν δῆμιό του καὶ σὲ πλῆθος λαοῦ. Τὸ μαρτύριο καὶ ἡ μαρτυρία τοῦ Κυπριανοῦ ὑπῆρξαν τόσο δυνατά, ποὺ ἔσπασαν τὸ φράγμα τοῦ χώρου καὶ τοῦ χρόνου καὶ ἐξακολουθοῦν διακόσια χρόνια μετὰ νὰ μεταλαμπαδεύονται ἀπὸ γενεὰ σὲ γενεὰ καὶ ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη σ' ὄλο τὸν Ἕλληνισμό.

Τὸ γεγονὸς αὐτό, σὲ συνδυασμὸ μὲ τὸν ἄσβεστο πόθο τοῦ Ἕλληνισμοῦ τῆς Κύπρου γιὰ ἔνωση μὲ τὴν Ἑλλάδα, ὤθησε καὶ τὸν Βασίλη Μιχαηλίδη νὰ συνθέσει τὸ 1894 τὸ πασίγνωστο ποίημα «Ἡ 9ῃ Ἰουλίου 1821 ἐν Λευκωσίᾳ [Κύπρου]», τὸ ὁποῖο ἀγγίζει μέχρι σήμερα τὶς εὐαίσθητες χορδὲς τῆς καρδιάς τῶν Κυπρίων. Ἔως τὶς ἡμέρες μας, ὁ μαρτυρικὸς θάνατος τοῦ ἀγίου ἐνδόξου ἱερομάρτυρος Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου Κυπριανοῦ ἀποτελεῖ ἔμπνευση γιὰ πληθώρα[3] μελετητῶν, ἐκπαιδευτικῶν καὶ καλλιτεχνῶν, γιὰ ἐκπόνηση μελετῶν, παρουσίαση θεατρικῶν δρωμένων καὶ ποικίλων ἐπετειακῶν δραστηριοτήτων, ὡς ἐπίσης καὶ διδασκαλίας

τῶν γεγονότων μέσα ἀπὸ τὰ σχολικὰ ἐγχειρίδια, καθιστώντας τὸν Ἀρχιεπίσκοπο Κυπριανὸ γνωστὸ στὸν ὅπου γῆς Ἑλληνισμό. Λόγω τῆς συσχέτισής του μὲ τοὺς ἐθνικοὺς πόθους, τὶς ἐορτὲς καὶ τὶς ἐπετείους, τοῦ δόθηκε, προϊόντος τοῦ χρόνου, ἡ προσωνυμία «ἐθνομάρτυς».

Ἡ ἔρευνα, ἡ μελέτη καὶ οἱ ἐκδόσεις πού πραγματοποιοῖσε ἡ Ἱερὰ Μονὴ Μαχαιρᾶ^[4], ἡ πνευματικὴ του τροφός, τὴν τελευταία δεκαετία καὶ πλέον, ἀποκατέστησαν τὴν ἱστορικὴ ἀλήθεια γιὰ τὸ πρόσωπό του. Αὐτὸς εἶναι μάρτυρας τῆς πίστεως καὶ τῆς πατρίδας μὲ τὴν εὐρύτερη πνευματικὴ ἐρμηνεία τοῦ ὄρου^[5]. Ἔτσι λοιπόν, δὲν ἐξαρκεῖται ἡ μελέτη τῆς προσωπικότητος τοῦ ἀνδρὸς μόνον ἀπὸ τὶς ἱστορικὲς πηγὲς τῆς θύραθεν παιδείας, ἀλλὰ δύναται νὰ ἐπεκταθεῖ καὶ στὶς ἱστορικὲς πνευματικὲς πηγὲς τῆς Ἐκκλησίας. Διότι ὁ ἄνδρας δὲν εἶναι τυχαῖον πρόσωπον οὔτε ἓνας ἐκ τῆς λαϊκῆς μάζας ἄνθρωπος, ἀλλὰ ἓνα ἐκκλησιαστικὸ πρόσωπο καὶ μάλιστα ὁ πρῶτος τῆ τάξει στὴν ἱεραρχία τῆς ἐν Κύπρῳ Ἐκκλησίας. Ὡς ἐκ τούτου, γιὰ νὰ μελετήσουμε τὴν προσωπικότητα τοῦ ἀνδρὸς, δὲν στεκόμαστε μονοδιάστατα στὰ ἱστορικὰ γεγονότα, ἀλλὰ ἀνατρέχουμε καὶ στὴν Ἁγία Γραφή, ὥστε σφαιρικὰ, ἀντλώντας πληροφορίες πού ἀντικατοπτρίζουν τὴν θυσιαστικὴ ἀγάπη του πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν ἄνθρωπο, νὰ καταδείξουμε πάλιν καὶ πολλάκις τὴν ἀγιότητα τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου Κυπριανοῦ.

Ἀρξάμενοι τοῦ ἐγχειρήματος, θὰ προσπαθήσουμε, ἀρυόμενοι φράσεις ἀπὸ τὴν εὐαγγελικὴν περικοπή, νὰ τὶς ἀντιπαραβάλουμε καὶ νὰ τὶς ταυτίσουμε μὲ τὰ

ιστορικά γεγονότα τῆς ζωῆς τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κυπριανοῦ. Ξεκινοῦμε λοιπὸν ἀπὸ τὴν φράση: «ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων», ποὺ σὲ ἀπλὰ νεοελληνικὰ ἀποδίδεται ὡς «ὁ καλὸς ποιμένας θυσιάζεται γιὰ τὰ πρόβατά του» καὶ μεταφορικῶς ἐρμηνεύεται ὡς «ὁ ἔχων θέσιν ἐξουσίας ὡς διακονίαν καὶ εὐθύνη, θυσιάζεται, δηλαδὴ καταναλώνεται ἕως θανάτου, γιὰ τὰ λογικὰ πρόβατα, τοὺς ἀνθρώπους».

Ἡ ταύτιση τοῦ εὐαγγελικοῦ λόγου δὲν ἐκπληρώνεται μόνο σ' αὐτὸν τὸν δι' ἀγχόνης θάνατον ποὺ ὑπέμεινε ὁ Κυπριανὸς κατὰ τὶς παγκύπριες σφαγές τοῦ 1821. Αὐτὸ ἀποτελεῖ τὸ κορυφαῖο γεγονὸς τῆς θυσίας του καὶ τῆς καταξίωσής του σὲ «καλὸ ποιμένα», ὅπως καὶ τὸ πρότυπό του, ὁ Θεάνθρωπος Ἰησοῦς. Ἡ ρίζα τῆς θυσίας εὐρίσκεται σ' αὐτὴν τὴν πνευματικὴ του γέννηση στὴν Ἱερὰ Μονὴ Μαχαιρᾶ: «Ἡμεῖς δὲ ἐξ αὐτῆς τῆς βαλβίδος τοῦ βίου, ἀνθ' ὧν τὴν μετάνοιαν ἡμῶν, καὶ εἶχομεν, καὶ ἔχομεν, καὶ φυλάξομεν ἄχρι βίου τερμάτων εἰς τὸ ἱερὸν καὶ σεβάσιμον μοναστήριον τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, τὸ ἐπικεκλημένον τοῦ Μαχαιρᾶ»^[6]. Στὸ ἱερὸ μοναστήρι καὶ στὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ ἦταν ἡ πρώτη, ἀλλὰ δὲν ἦταν ἡ μόνη φορὰ ποὺ ἄκουγε τὴν εὐαγγελικὴν περικοπὴ τοῦ καλοῦ ποιμένος, ἡ ὁποία ὡς σπόρος ἔπεσε στὴν καρδίᾳ τοῦ μικροῦ Κυπριανοῦ βρίσκοντας γόνιμον ἔδαφος. Ἀπὸ τὴν ἄλλη, ἡ σταυροφόρος μοναχικὴ βιοτὴ, μὲ τὰ ἐνάρετα παραδείγματα τῶν πατέρων τῆς μονῆς ποὺ γνώρισε ἐκ τοῦ σύνεγγυς καὶ μὲ εὐχάριστη νοσταλγία θυμᾶται καὶ καταχωρίζει στὴν ρύμη τοῦ λόγου του -γράφοντας «τοῦ ἀοιδίμου ἐκείνου ἀξιεπαίνου ἀνδρὸς καθηγουμένου κὺρ Παρθενίου τὰ πηδάλια τῆς μονῆς διαδεξαμένου, καὶ οἰακοστροφοῦντος, περίπου τὸ χιλιοστὸν ἐπτακοσιοστὸν πεντηκοστὸν σωτήριον ἔτος. Ὅς τις, ἐν ᾧ ἐξήρχετο εἰς τινα ὑπηρεσίαν τῆς μονῆς φέρων μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τοὺς ἀδελφούς, ἔβλεπες ὡσὰν μίαν ἐκστράτευσιν ἐκστρατεύουσαν, καὶ ἓνα ὀλόκληρον στρατόν, ἔχων ὑπὲρ τοὺς διακοσίους μοναχοὺς, ἀκολουθοῦντας αὐτῷ»^[7]-, ἀποτελοῦσαν τὰ μέσα καὶ τὴν περιποίησιν τῆς αὔξησιν τοῦ εὐαγγελικοῦ λόγου στὸ εἶναι του.

Παρατρέχοντας ὅλα τὰ ἐνδιάμεσα στάδια τῶν διαφόρων γεγονότων τῆς ζωῆς του, μὲ κομβικὰ σημεῖα τὰ ἔτη 1804 καὶ 1810 καὶ ἐρχόμενοι σ' αὐτὴ τὴν στιγμή τῆς ἐθνεγερσίας τὸ 1821, βλέπουμε τὸν θεῖον φωτισμὸ καὶ τὴν ἀγίαν διάκριση τοῦ Κυπριανοῦ, ὅταν, συμμετέχοντας στὴν ἐθνεγερσία, ἀρκεῖται νὰ συνδράμει μὲ χρήματα καὶ τρόφιμα, γνωρίζοντας τὸ πολεμικὰ ἀδύνατον καὶ τὸ διαμπᾶξ κατασταλτικὸν ὁποιασδήποτε ἐξέγερσης στὴν Κύπρο, μὲ ὅλα τὰ συνεπακόλουθα, ὅπως συνέβη στὴν Χῖο καὶ τὶς Κυδωνίες ἓνα χρόνο ἀργότερα. Τὰ ἴδια τὰ ιστορικὰ γεγονότα τὸν δικαιώνουν πλήρως σὲ κάθε καλόπιστο μελετητή.

Εἶναι μέσα στὴν ἴδια ἀτμόσφαιρα καὶ στὴν ἴδια προοπτικὴ ποὺ γράφει καὶ τὴν ἐγκύκλιο πρὸς τοὺς κατοίκους τῆς Λευκωσίας γιὰ τὴν παράδοση τῶν ὄπλων[8]. Καὶ δὲν δικαιώνεται μόνο σήμερα ἀπὸ τοὺς καλόπιστους, δικαιώθηκε καὶ ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Ἰωάννη Καποδίστρια, ὅταν ὁ τελευταῖος, ἀπαντώντας στὴν ἐρώτηση τοῦ ἐκπροσώπου τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐξωτερικῶν τῆς Μεγάλης Βρετανίας Willmont-Horton γιὰ τὸν καθορισμὸ τῆς ἐδαφικῆς ἔκτασης τῆς Ἑλλάδας, διακήρυξε: «Τὰ ὅρια ταῦτα ἀπὸ τοῦ 1821 καθορίζονται ὑπὸ τοῦ αἵματος τοῦ ἐκχυθέντος εἰς τὰ σφαγεῖα τῶν Κυδωνιῶν, τῆς Κύπρου, τῆς Χίου, τῆς Κρήτης, τῶν Ψαρῶν καὶ τοῦ Μεσολογγίου καὶ εἰς τοὺς πολλοὺς κατὰ γῆν καὶ θάλασσαν ἀγῶνας, διὰ τῶν ὁποίων ἐδοξάσθη τὸ ἀνδρεῖον τοῦτο ἔθνος»[9].

Ὁ Κυπριανὸς εἶχε μέσα στὴν καρδιά του τὴν ἐπιθυμία νὰ θυσιαστεῖ αὐτὸς γιὰ τοὺς ἀνθρώπους, τοὺς Κυπρίους ἀδελφούς του, καὶ νὰ σωθοῦν ἐκεῖνοι μόνον, ἐὰν ἦταν δυνατὸν. Αὐτὴν τὴν διάθεση καὶ αὐτὸν τὸν λόγο τὰ συναντοῦμε στὸν μεγάλο Προφήτη Μωυσῆ καὶ στὴν πλειάδα τῶν ἀγίων ἀρχιερέων, μὲ πρῶτον τὸν καλὸν Ποιμένα, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ποὺ εἶπε στοὺς Ἑβραίους ποὺ ἦρθαν νὰ τὸν συλλάβουν στὸν κῆπο τῆς Γεθημανῆ: «Εἶπον ὑμῖν ὅτι ἐγὼ εἰμι. εἰ οὖν ἐμὲ ζητεῖτε, ἄφετε τούτους ὑπάγειν· ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὃν εἶπεν, ὅτι οὐδὲ δέδωκάς μοι, οὐκ ἀπώλεσα ἐξ αὐτῶν οὐδένα»[10]. Τὰ ἴδια τὰ λόγια τοῦ Κυπριανοῦ, ποὺ διασώθηκαν ἀπὸ τὸν John Carne, εἶναι δηλωτικὰ τοῦ ὅτι ἐπακολουθεῖ τὰ ἴχνη καὶ ἀντιγράφει τὸ πρότυπο τοῦ μεγάλου διδασκάλου Θεανθρώπου Ἰησοῦ, ὡς καλὸς καὶ αὐτὸς ποιμὴν: «Συχνὰ δάκρυζε, ἐνῶ μᾶς μιλοῦσε γιὰ τὶς σφαγὲς τῶν συμπατριωτῶν του. Τὸν ἐρωτήσαμε γιατί ἐν μέσῳ τέτοιων κινδύνων δὲν προτιμοῦσε τὴν δική του ἀσφάλεια ἀναχωρώντας ἀπὸ τὸ νησί. Μᾶς ἀνακοίνωσε ὅτι θὰ ἔμενε νὰ ὑποστηρίξει τὸν λαό του κατὰ τὴν δύναμή του μέχρι τέλους καὶ θὰ

θυσιαζόταν γι' αὐτούς»[\[11\]](#).

Τὶς σκέψεις αὐτὲς δὲν τὶς εἶχε μόνο στὴν καρδιά του, ἀλλὰ, ὅταν παρουσιάσθηκε ἀνάγκη, θαρραλέα τὶς κατέθεσε καὶ ἐνώπιον τοῦ Κουτσιούκ Μεχμέτη. Καὶ πάλιν ἡ γραφίδα τοῦ Carne διέσωσε: «Ὁ κυβερνήτης, ποὺ εἶχε προηγουμένως τοποθετήσει φρουροὺς στὶς πύλες καὶ διαδρόμους, ἀμέσως διέταξε ν' ἀρχίσουν οἱ ἐκτελέσεις. Ὁ Κυπριανός, σ' αὐτὴ τὴν δοκιμασία ἀντέδρασε μὲ θάρρος καὶ ἀξιοπρέπεια. Ζήτησε ἀπὸ τὸν κυβερνήτη νὰ τοῦ ἀπαντήσει σὲ τί ἔφταιξαν ὅλοι αὐτοὶ οἱ ἀθῶοι ἄνθρωποι, ποὺ νὰ δικαιολογεῖ αὐτὴ τὴν σφαγὴ. Παρ' ὅλες τὶς ὑβρεῖς καὶ λοιδωρίες, ποὺ εἶχαν ὑποστεῖ τελευταῖα, ἐν τούτοις ἦσαν ἐντελῶς ἀνεύθυνοι, καί, ἐὰν ζητοῦσε ἡ ἀπανθρωπιὰ τοῦ κυβερνήτη μόνο αἷμα, ἄς τὸν ἀρκοῦσε μόνο τὸ δικό του. Ὁ Τοῦρκος ἀπάντησε κοφτὰ καὶ βάνουσα σ' αὐτὴ τὴν προσφορά»[\[12\]](#).

[page_end]

Ἐκτὸς τοῦ Carne, ἀξιοσημεῖωτη εἶναι καὶ ἡ μαρτυρία ἐνὸς Κυπρίου ποὺ διέφυγε τὶς σφαγές, «ἵνα ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων ἢ τριῶν σταθῇ πᾶν ῥῆμα»[\[13\]](#). Γράφει λοιπὸν γιὰ τὸν ἅγιο προκαθήμενο: «Ὁ σεβάσμιος αὐτὸς ἄνθρωπος, πλήρης θάρρους ἐναντίον τῆς τυραννίας, ἀπηύθυνε πρὸς τὸν ἄπιστο κυβερνήτη αὐτὰ τὰ λόγια: “Γιὰ ποῖό ἔγκλημα μπορεῖς νὰ κατηγορήσεις τὰ ἀτυχῆ αὐτὰ θύματά σου, τῶν ὁποίων τὸ αἷμα θέλεις νὰ χύσεις; Ἐχεις ἀπομυζήσει ἀπ' αὐτοὺς ἀναρίθμητες θυσίες. Ἐὰν μετὰ ποὺ μᾶς ἔχεις καταντήσει στὴν ἐσχάτη ἔνδεια, ἐὰν μετὰ ποὺ μὲ ἀνάγκασες νὰ συνεισφέρω σὲ ὅλες τὶς ἀνάγκες τῆς κυβερνήσεως μὲ βαρεῖς φόρους πάνω στὰ φτωχὰ μου τέκνα, ἐὰν μετὰ ἀπὸ ὅλα αὐτὰ ἡ ὀργή σου παραμείνει ἀνικανοποίητη, τότε ἄς πέσει ἡ ἐκδίκησή σου μόνο πάνω στὸ κεφάλι μου καὶ χάρισε τὸ αἷμα τῶν ἀθῶων αὐτῶν ἀνθρώπων. Μὴν ξεχνᾶς”, συνέχισε, “ὅτι ὑπάρχει Θεός, ποὺ βλέπει τὶς πράξεις τῶν ἀνθρώπων καὶ δικάζει δίκαια”»[\[14\]](#). Ἀλλὰ καὶ ὁ βάρδος ποιητῆς τῆς Κύπρου Βασίλης Μιχαηλίδης, ἀποδίδοντας ποιητικῶς αὐθεντικὲς μαρτυρίες ἀπὸ αὐτόπτες καὶ αὐτηκόους μάρτυρες, στιχοιουργεῖ:

«Ἡ Ρωμισούνη ἐν' φυλῇ συνόττζιαιρη τοῦ κόσμου,

κανένας δὲν εὐρέθηκεν γιὰ νὰ τὴν ι-ξιλείψη,

κανένας, γιατί σσιέπει τὴν 'ποὺ τὰ 'ψη ὁ Θεός μου.

Ἡ Ρωμισούνη ἐννὰ χαθῆ, ὄντας ὁ κόσμος λείψη!

Σφάξε μας οὔλους τζι ἄς γενῆ τὸ γαῖμάν μας αὐλάτζιν,

κάμε τὸν κόσμον ματζιελειὸν τζιαὶ τοὺς Ρωμιούς τραούλλια,

ἀμμά ἔξερε πῶς ἴλαντρον ὄντας κοπή καβάτζιν

τριγύρου του πετάσσονται τρακόσια παραπούλια.

Τὸ ἕνιν ἀντᾶν νὰ τρῶ τὴν γῆν, τρώει τὴν γῆν θαρκέται,

μὰ πάντα τζιεῖνον τρώεται τζιαὶ τζιεῖνον καταλυέται»[\[15\]](#).

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω καταδεικνύεται ὅτι ἡ αὐτουθυσία τοῦ Κυπριανοῦ δὲν προέκυψε περιστασιακά, ἀλλὰ ἐν πλήρει γνώσει καὶ συνειδήσει ἐκουσίως πορεύθηκε στὸ μαρτύριο. Εἶχε καὶ αὐτός, καθὼς καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, στραμμένο τὸ πρόσωπό του πρὸς τὴν δική του Ἱερουσαλήμ καὶ τὸν δικό του Γολγοθά, ὅπως ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὰ ἱστορικὰ κείμενα ποὺ καταθέσαμε ἀνωτέρω. Ἐπιβεβαιώνεται ἔτι καὶ ἔτι ὅτι εἶναι καλὸς ποιμὴν καὶ ἀπὸ τὴν εἰδοποιὸ διαφορὰ μεταξὺ καλοῦ ποιμένος καὶ μισθωτοῦ. Στὸ Εὐαγγέλιο γράφει: «Ὁ μισθωτὸς δὲ καὶ οὐκ ὦν ποιμὴν, οὗ οὐκ εἰσὶ τὰ πρόβατα ἴδια, θεωρεῖ τὸν λύκον ἐρχόμενον καὶ ἀφήσει τὰ πρόβατα καὶ φεύγει»[\[16\]](#). Ἐπ' αὐτοῦ τοῦ σημείου, ὁ Κυπριανὸς δοκιμάσθηκε καὶ ἐλέγχθηκε. Ὅπως στιχουργεῖται στὸ ποίημα τοῦ Βασίλη Μιχαηλίδη, πρὸ τῆς συλλήψεως τοῦ Κυπριανοῦ, πρῶτα ὁ ἴδιος ὁ Κκιόρογλου πρότεινε πιεστικὰ στὸν Κυπριανὸ νὰ τὸν φυγαδεύσει στὴν Σκάλα, στὰ κονσουλάτα. Ἀκολουθῶς, ὅταν ἦταν ὁ Κυπριανὸς στὴν φυλακή, ὁ Κκιόρογλου ἔστειλε τὸν γιό του νὰ τοῦ προτείνει ἀκόμη μία φορὰ τὴν διέξοδο διαφυγῆς. Ἀλλὰ τὰ ἀξιομνημόνευτα λόγια τοῦ Κυπριανοῦ καὶ ἡ ἐπακολουθήσασα πράξη τῆς ἐκούσιας παραμονῆς καὶ τῆς συγκακοπάθησής του μὲ τὸ ποιμνιό του, πέρα γιὰ πέρα διαγράφουν καὶ ἐξαφανίζουν ἀκόμη καὶ τὴν παραμικρὴν ὑποψία γιὰ τὸν Κυπριανὸ περὶ «μισθωτοῦ ποιμένος»:

«Δὲν θέλω, Κκιόρογλου, ἐγὼ νὰ φύω ἴπὸ τὴν Χώραν,

γιατί, ἂν φύω, τὸ κακὸν ἐννὰ γινῆ περίτου.

Θέλω νὰ μείνω, Κκιόρογλου, τζ' ἄς πᾶ' νὰ μὲ σκοτώσουν,

ἄς μὲ σκοτώσουσιν ἐμὲν τζ' οἱ ἄλλοι νὰ γλυτώσουν.

Δὲν φεύκω, Κκιόρογλου, γιατί, ἂν φύω, ὁ φευκός μου

ἐννὰ γενῆ θανατικὸν εἰς τοὺς Ρωμιούς τοῦ τόπου.

Νὰ βάλω τὴν συρτοθηλειὰν εἰς τὸν λαιμὸν τοῦ κόσμου;

Παρὰ τὸ γαῖμαν τοὺς πολλοὺς ἐν' κάλλιον τοῦ ἴπισκόπου»[\[17\]](#).

Μάλιστα, ἀντιστρόφως ἀνάλογα, ἐπικυρώνουν τὰ προλεχθέντα περὶ καλοῦ

ποιμένος, καὶ τὸν στεφανώνουν ὡς μιμητὴν τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. Ἐπιπροσθέτως, ἡ σοφία καὶ ἡ διάκριση ποὺ τὸν χαρακτηρίζουν ὡς καρποὶ ἀρετῆς καὶ τὸ καρδιακὸ πλήρωμα ἀγάπης πρὸς τὸν πλησίον, τὸν φωτίζουν στὴν δύσκολη στιγμή νὰ ἀσφαλίσει τὸ ποίμνιο στὴν θεοσέβεια, λέγοντάς τους: «*Τέκνα, ἔδωκα ὑμῖν παράδειγμα*»[\[18\]](#). Καὶ τὸ παράδειγμά του δὲν ἦταν ἄλλο ἀπὸ τὴν μαρτυρία Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τὸ μαρτύριο γιὰ τὴν ἀγάπη Του. Καὶ καθὼς τὸ Εὐαγγέλιο γράφει: «*τὰ πρόβατα τὰ ἐμὰ τῆς φωνῆς μου ἀκούει*»[\[19\]](#), ἔτσι, τόσο οἱ παρευρισκόμενοι ὅσον καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἀνὰ τὸ παγκύπριον, ἄκουσαν τὴν φωνὴν τοῦ καλοῦ τους ποιμένος καὶ τὸν ἀκολούθησαν στὴν μαρτυρία καὶ στὸ μαρτύριον Ἰησοῦ Χριστοῦ, γενόμενοι ἑκατόμβη μαρτύρων, θυσία εὐπρόσδεκτος Κυπρίων προσφερομένη στὸν Θεό, ὁσμὴ εὐωδίας εὐάρεστος εἰς Αὐτόν· καθ' ὅτι ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς γνωρίζει τὰ δικά του πρόβατα καὶ γνωρίζεται ἀπὸ αὐτά[\[20\]](#), ὅπως συνεχίζει κατωτέρω ἡ εὐαγγελικὴ περικοπή. Καὶ ἡ μὲν δικὴ του γνώση περὶ τῶν προβάτων του, τοῦ λογικοῦ του ποιμνίου, καταχωρίζεται στὶς προσωπικὲς ἐπιστολὲς ποὺ ἔστειλε καὶ στὶς ἐγκυκλίους του, ἡ δὲ γνώση τοῦ ποιμνίου του, καὶ ὄχι μόνον, περὶ αὐτοῦ, καταχωρίζεται συνοπτικὰ μὲ ἀπλά, γλαφυρά, ἀνεπιτήδευτα καὶ ἀκριβέστατα λόγια ἀπὸ τὸν Κωνσταντῖνο Οἰκονόμου τὸν ἕξ Οἰκονόμων στὴν ἐπιστολὴ τῆς 21ης Αὐγούστου 1816 ποὺ τοῦ ἔστειλε, γράφοντας:

«Ἄνθρωπε τοῦ Θεοῦ! Πάτερ κοινὲ καὶ εὐεργέτα τοῦ λαμπροῦ καὶ χριστωνύμου γένους σου. Αἱ ἀρεταὶ σου κινοῦσι πᾶσαν γλῶσσαν πρὸς ἔπαινόν σου. Οὔτε κολακείας ὑπόνοια, οὔτε ψῆφος δεκασμοῦ, οὔτε ἄλλη κάμμία κηλὶς δύναται νὰ ἐπικαθίσῃ εἰς τῶν ἐγκωμίων σου τὸ καθαρώτατον κάτοπτρον. Ἀπεστάλης ἀπὸ τὸν οὐρανὸν ποιμὴν ἀγαθός, διὰ νὰ ποιμαίνῃς τὸ λογικόν σου ποίμνιον καὶ μὲ λόγον, καὶ μὲ ἔργον, καὶ μὲ πρᾶξιν, καὶ μὲ διδασκαλίαν, καὶ μ' αὐτὴν ἂν τύχη τὴν

ἀνεκτίμητόν σου ψυχὴν. Τὸ θεῖον πρωτότυπόν σου εἶναι ὁ ποιμὴν τοῦ Εὐαγγελίου, καὶ ἡ ἱερά σου εἰκὼν διαγράφεται ἀπὸ τοῦ πανηγυρικωτάτου τῶν προφητῶν Ἰεζεκιὴλ τὴν πνευματοκίνητον γλῶσσαν· ἡ τὸ ποιμνίόν σου ὁδήγησας ὑπὸ φυτὸν εἰρήνης, καὶ οὐκ ἔτι ἔσονται ἀπολλύμενοι λιμῶ ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ὄνειδισμὸν ἐθνῶν οὐ μὴ ἐνέγκωσιν ἔτι, τὸ συντετριμμένον κατέδησας, τὸ ἀπολωλὸς ἀνεζήτησας, τὸ ὑγιαῖνον ἐξέθρεψας, τὸ ἰσχυρὸν ἐφύλαξας, καὶ ἐβόσκησας τὸν λαὸν Κυρίου μετὰ κρίματος. Τοιοῦτόν σε ποιμένα ἐξήγειρε Κύριος ἐν τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ'. Ποιμὴν ἀγαθὸν καὶ ἀληθινόν. Διὰ σὲ ἡ Ἐκκλησία καυχᾶται, ἡ Κύπρος κομπάζει, ἡ Ἑλλὰς τιμᾶται, τὸ γένος λαμπρύνεται. Ξένοι καὶ οἰκεῖοι, ὁμογενεῖς καὶ ἀλλόφυλοι, διαμεριζόμενοι τὰς ἀρετάς σου, ἄλλος ἄλλην φιλοτιμεῖται νὰ κηρύττῃ ἐνθουσιῶν. Ὁ μὲν τοῦ νοῦς τὸ ἀδρεπήβολον καὶ μεγαλόφρον καὶ ἐμβριθές. Ὁ δὲ τῆς καρδίας σου τὸ φιλάγαθον καὶ φιλόανθρωπον καὶ φιλόξενον. Ὁ δὲ τῶν μελισταγῶν συμβουλῶν σου τὸ πρᾶον καὶ μειλίχιον καὶ πιθανόν. Ὁ δὲ τοῦ ἱεροῦ σου χαρακτήρος τὸ χριστομίμητον καὶ θεοφιλὲς καὶ ψυχαγωγόν. Ὁ δ' ἄλλος τις ἄλλο τι τῶν πολλῶν καὶ καλῶν καὶ μεγάλων προτερημάτων σου. Ἐγὼ δέ, μακαριώτατε δέσποτα, ὄλων τούτων δι' ὅλου πειραθεὶς εἰς τὴν μικρὰν ἅμα καὶ μεγάλην μετὰ τῆς θεσπεσίας σου ψυχῆς παροικίαν μου, ἀναλογίζομαι καθ' ἐκάστην τὸν πλατὺν καὶ εὐώδη λειμῶνα τῶν ἀρετῶν σου. Καὶ ὡς μέλισσα μικρὰ περιιπτάμενος μὲ τὴν διάνοιαν, ἐπαινῶ καὶ κηρύττω μετ' εὐφημίας τὰ ἀκήρατα τῶν κατορθωμάτων σου ἄνθη. Εἶδον, μακαριώτατε πάτερ, εἶδον εἰς τὴν σεβασμιωτάτην σου κορυφὴν ἄνδρα, καὶ νὰ νοήσῃ διορα(τι)κώτατον, καὶ νὰ πράξῃ τὸ νοηθὲν δραστηκώτατον, καὶ νὰ ἐκφράσῃ τὸ νοούμενον δεξιώτατον. Εἶδον ἀρχιερέα κοσμοῦντα τὸν θρόνον πολὺ περισσότερον, ἀφ' ὅσον δύναται νὰ κοσμήσῃ ὁ θρόνος ἀρχιερεῖς. Βαρύτης φωνῆς καὶ τραχύτης ἐπισκυνίου καὶ βλέμματος σοβαρότης καὶ τρόπος ἀκοινωνήτος, δὲν συνιστῶσι τὸν ἄρχοντα τὸν πνευματικόν. Τοιοῦτοι ἄρχοντες ὁμοιάζουσι κολοσσούς μεγάλους καὶ ἀτέχνους ἀνδριάντας, τῶν ὁποίων ὅλη ἡ ἀξία συνίσταται εἰς τὸν ἐξωτερικὸν ὄγκον καὶ τῆς ὕλης τὴν βαρύτητα καὶ παχύτητα» [\[21\]](#).

Καὶ καθὼς ὁ Κύριος συνεχίζει λέγοντας «κἀγὼ γινώσκω τὸν Πατέρα καὶ τὴν ψυχὴν μου τίθημι ὑπὲρ τῶν προβάτων», ἐννοώντας ὅτι γνωρίζει τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ταπείνωσιν τοῦ Πατέρα νὰ δώσει τὸν Υἱὸν Του τὸν ἀγαπητὸν σὲ θάνατον γιὰ σύνολη τὴν ἀνθρωπότητα, ἔτσι καὶ ὁ ἴδιος ὁ Υἱός, ἀγαπώντας τὸν Πατέρα Του μέχρι τέλους, ὑπακούει στὸν λόγο καὶ στὸ θέλημα Αὐτοῦ, καὶ ταπεινώνοντας τὸν ἑαυτό Του παραδίδεται ἐκουσίως [\[22\]](#) εἰς θάνατον γιὰ τὴν σωτηρίαν καὶ τὸν ἁγιασμὸν σύνολης τῆς ἀνθρωπότητας.

Κατὰ τὸν ἴδιον τρόπο, γνωρίζοντας ὁ Κυριανὸς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, τὴν ἐσταυρωμένην του ἀγάπην, παραδίδει ἐκουσίως καὶ αὐτὸς τὸν ἑαυτόν του εἰς θάνατον ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τοῦ ἐμπεπιστευμένου σὲ αὐτὸν ποιμνίου. Καὶ καθὼς ἡ

εὐαγγελικὴ περικοπὴ τελειώνει μὲ τὰ λόγια τοῦ Κυρίου «καὶ ἄλλα πρόβατα ἔχω, ἃ οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς ἀυλῆς ταύτης· κάκεῖνά με δεῖ ἀγαγεῖν, καὶ τῆς φωνῆς μου ἀκούσουσι, καὶ γενήσεται μία ποίμνη, εἷς ποιμὴν», τὸ ἴδιο καὶ ὁ Κυπριανός, ἔχοντας καὶ ἄλλα λογικὰ πρόβατα, τοὺς ὀρθοδόξους Χριστιανοὺς στὶς ἄλλες μητροπολιτικὲς περιφέρειες, ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν αὐτοῦ μητροπολιτῶν, γίνεται ὁ προέξαρχος τῆς ἐκατόμβης τῶν μαρτύρων· καὶ θέσει, ὡς ἀρχιεπίσκοπος, καὶ λόγῳ, ὡς μαρτυρῶν εὐθαρσῶς τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ πράξει, ὡς ἐκ τῶν πρώτων μαρτυρησάντων.

Αὐτὴ ἡ πορεία ζωῆς καὶ αὐτὸς ὁ θάνατος, καθὼς ἐρμηνεύσαμε ἀνωτέρω, τὸν ἀναδεικνύουν τέλειον ἐκμαγεῖον τοῦ ἀρχετύπου, καλὸν ποιμένα καὶ αὐτόν, ὅπως ὁ Κύριος καὶ Θεὸς του, λαμβάνοντα παρὰ τοῦ μισθαποδώτου Θεοῦ τὸν ἀμαράντινο στέφανο τῆς θείας δόξης τῶν ἱερομαρτύρων.

Παραπομπές:

[1] Ἐκφωνήθηκε ἀπὸ τὸν Ἡγούμενο Μαχαιρᾶ, Ἐπίσκοπο Λήδρας Ἐπιφάνιο, στὴν ἐπιστημονικὴ Ἡμερίδα «Ἡ ἐκατόμβη τῆς 9ης Ἰουλίου 1821», ἡ ὁποία πραγματοποιήθηκε στὴν Ἀραδίππουτὴν 19ην Ἰουνίου 2021.

[2] *Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου Κυπριανός, ὁ μάρτυρας τῆς πίστεως καὶ τῆς πατρίδος, Ἀρχεῖον Κειμένων*, ἔκδ. Ἱερᾶς Μονῆς Μαχαιρᾶ, Κύπρος 2009, σ. 65.

[3] Αὐτόθι, σσ. 639-661.

[4] *Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου Κυπριανός, ὁ μάρτυρας τῆς πίστεως καὶ τῆς πατρίδος (φωτογραφικὸν λεύκωμα)*, ἔκδ. Ἱερᾶς Μονῆς Μαχαιρᾶ, Κύπρος 2008. *Ἀρχεῖον Κειμένων*, ὁ.π. *Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου Κυπριανός, ὁ μάρτυρας τῆς πίστεως καὶ τῆς πατρίδος, Ἐπιστημονικὸς Τόμος*, ἔκδ. Ἱερᾶς Μονῆς Μαχαιρᾶ, Κύπρος 2012.

[5] *Επισκοποῦ Ληδρας κ. Επιφανίου, «Εἶναι ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου Κυπριανὸς ἐθνομάρτυρας ἢ ἱερομάρτυρας;»*, στὸν τόμο *Κύπρου Κυπριανὸς ὁ ποιμὴν ὁ καλός - Ἱστορικολογοτεχνικὴ παρουσίαση τοῦ βίου του*, ἔκδ. Ἱερᾶς Μονῆς Μαχαιρᾶ 2021, σσ. 195-223.

[6] *Αρχεῖον Κειμένων*, ὄ.π., σσ. 208-209.

[7] *Αὐτόθι*, σ. 214.

[8] *Αὐτόθι*, σσ. 303-304.

[9] *Ιωαννη Θεοχαριδη, «Ὅψεις τῆς ἱστορίας τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Κύπρου (1821-1833)», Ἐπετηρίδα Κέντρου Ἐπιστημονικῶν Ἐρευνῶν ΧΧΙΧ, Λευκωσία 2003, σ. 172. Ἀναδημοσίευση τοῦ αὐτοῦ ἀρθρου βλ. στο Νικου Ορφανιδη, *Τιμὴ στὸν Ἰωάννη Καποδίστρια*, σειρά Ἑλληνομνημῶν 14, Ἀκτή, Λευκωσία 2008, σ. 90. Κωστη Κοκκινοφτα, «Ἡ συμβολὴ τῆς Ἐκκλησίας Κύπρου στοὺς ἐθνικοαπελευθερωτικοὺς ἀγῶνες τοῦ 1821 καὶ τοῦ 1955», *Ἐκκλησιαστικὸς Κήρυκας*, τόμ. κα΄, Λάρνακα 2015, σ. 69. Ὁ Ἰωάννης Θεοχαρίδης ἀναφέρει ἄλλες τρεῖς περιπτώσεις ποὺ δείχνουν ὅτι οἱ Ἕλληνες τῆς κυρίως Ἑλλάδος ὑπολόγιζαν καὶ τὴν Κύπρο στὰ σχέδιά τους γιὰ τὴν ἀναβίωση τοῦ ἐλληνικοῦ κράτους. Στὴν πρώτη, ἡ Κύπρος περιλαμβανόταν στὰ ἐλληνικὰ νησιὰ ποὺ συζητοῦνταν τὸ 1823 γιὰ νὰ παραχωρηθοῦν στὸ Τάγμα τῶν Ἰωαννιτῶν μὲ ἀντάλλαγμα τὴν παροχὴ στρατιωτικῆς βοήθειας πρὸς τὴν ἐπανάσταση. Στὴν δεύτερη, πάλι ὁ Καποδίστριας, τὸ 1828 δήλωσε στοὺς πρέσβεις τῶν τριῶν προστάτιδων χωρῶν: «*Περὶ δὲ τῶν νήσων, ἕκτε τῆς ἱστορίας καὶ ἐκτῶ νμνημείων καὶ ἐκτῶν λοιπῶν πάντων μαρτυρεῖται ὅτι καὶ ἡ Κύπρος καὶ ἡ Ρόδος καὶ πολλὰ ἄλλαι νῆσοι, ἀποσπάσματα εἰσὶ τῆς Ἑλλάδος*». Στὴν τρίτη, ὁμογενεῖς στὶς Ἠνωμένες Πολιτεῖες, σὲ ὑπόμνημά τους τὸ 1824 πρὸς τὴν Γερουσία καὶ τὴν Βουλὴ τῶν ΗΠΑ, ἀνέφεραν σχετικὰ μὲ τὸ ἐνδεχόμενο δημιουργίας ἐλευθέρου ἐλληνικοῦ κράτους: «*Εἶναι τελείως προφανές ὅτι ἡ δημιουργία ἐνὸς νέου ἐλευθέρου Κράτους ἐντῆ Μεσογείῳ, ἀποτελουμένου ὀχιμόνον ἀπὸ τὰς ἀκτὰς τῆς νοτίου Ἑλλάδος, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὰς νήσους, ἰδιαιτέρως δὲ τὴν Κρήτην καὶ τὴν Κύπρον, θὰ ἀπετέλει μίαν ἰσχυρὰν ἀναχαίτισιν ἐναντίον τῶν ὑπὸ τῆς Πύλης βαρβαρικῶς ἐξηρητημένων χωρῶν εἰς ἐκείνας τὰς θαλάσσας καὶ θὰ διηκούλυνε καὶ αὐτὴν τὴν ἐμπορικὴν ἐπιχειρηματικὴν...*».*

[10] *Ἰω. ιη΄ 8-9.*

[11] *Αρχεῖον Κειμένων*, ὄ.π., σ. 311.

[12] *Αὐτόθι*, σ. 314.

[13] Ματθ. ιη´ 16.

[14] Αρχεῖον Κειμένων, ὄ.π., σσ. 364-365.

[15] Βασιλη Μιχαηλιδη, *Ποιήματα*, Λεμεσός 1911, σ. 9.

[16] Ἴω. ι´ 12-13.

[17] Βασιλη Μιχαηλιδη, *Ποιήματα*, ὄ.π., σ. 16.

[18] Αρχεῖον Κειμένων, ὄ.π., σ. 316.

[19] Ἴω. ι´ 27.

[20] Πρβλ. Ἴω. ι´ 14.

[21] Αρχεῖον Κειμένων, ὄ.π., σσ. 241-242.

[22] Αὐτὴ εἶναι ἡ ἐρμηνεία τῆς λέξης «τίθημι».

<https://bit.ly/3Pkt0y9>